

Vanhan kyytimiehen kertomus.

Oli joulukuun 16:n päivän ehtoopuoli. Ilma pääkaupungissa oli tapansa mukaan sumuista ja sakeaa. Hevosten kavioiden kapsina, raitioteitten rahina ja raskasten kuormarattaitten ratina ihmishälinän kanssa muodostui selvittämättömäksi sekasorrokksi. Saavuin jonkun aikaa täristyäni ajurin troskissa asemalle, jossa lunastin matkalipun J:län asemalle. Löydettyäni mielenmukaisen nurkan eräässä vaunussa järjestin kaluni ja sijani niin mukavasti kun asianhaarat myönsivät. Jo kuului kolmas soitto, kimakka pillin vihellys sekä pari kolme raskasta huokausta ja höyryhepo panin junan liikkeelle. Junan kiitaissa Töölön lahden poikki kohosi helpoituksen huokausta rinnastani, tiesin muutamaksi päivää pääseväni luonnon suureen syliin, pois pääkaupungin hermoja kiihottavasta häärinästä. Heittäydyin ikäänkuin valinpitämättömäksi koko maailmasta. Tästä tilasta herätti minut eräs tuttavani. Pakinoidessamme saavuimme rautatiematkani maalin päähän. Jätin ystäväni Herran haltuun ja riensin kyytimieheni (joka kantoi tamineitani) seuraamana odotushuoneeseen. Siellä pukeutuin suureen lämpöiseen lammashkaturkkiini, jonka varmemmaksi vakuudeksi leveällä kotikutoisella matkavyölläni likistin itseäni li-

kemmäksi. Ulos astuessani löi aseman kello 9. Neljäkymmentä kilometriä taivalta oli vielä sinä iltana taitettavaa. Kohotettuani ja pöyhittyäni hyvältä lemuavia apilaheiniä, jotka muodostivat alukseni, istauduin rekeen, jonne minut vällyillä peitti harmaa hapsinen kyytimieheni. Hänen kuskilaudalle päästyään ja lausuttuaan pari kehotussanaa hevoselleen, olimme liikkeessä. Päästyämme maantielle kohtasi silmää valtaava näkö. Poissa olivat usvat ja sumut, mahtavana kaarsi tuo lukemattomilla kimaltelevilla tähdillä koristettu sinitaivas huurteiseen hopeapukuun puetua luontoa, hurmaavina seisoivat soreavartaloiset koivut, mitä ihanimmassa hääpuvussa, josta myriadit häikäisevät timantit lumosivat silmän. Ei häirinnyt mikään luonnon rauhaa. Oli kuin olisi se levännyt viattoman lapsen unta. Ajattelin sydämessäni: „Oi sinä surun armas maani, lastesiki lyömä äiti raukka“. En tiedä kauvanko olimme ajaneet, kun heräsin ihailustani kyytimiehen kysymykseen: herra, lisätäänkö vauhtia? Ei hyvä mies, hevonen juoksee tavallisesti, näinkin edhimme. Näin alkoi puhelumme, joka aluksi liikkui jokapäiväisien asiain piirissä. Puhumme sivistyksen merkityksestä, esimerkin voimasta. Yhtäkkiä rupesi ukko juttelemaan erästä kolme päivää sitte hänelle sattuneesta tapauksesta. Hän kertoi näin: Tapani mukaan menin junalle kyytiä kyselemään ja eräs nuori herrasmies pyysikin minua itseään saattamaan K:n kirkolle. Heti rekeen istuttuaan teki hän minulle epämielittävällä tavalla tiettäväksi olevansa ylioppilas lisäten, että heitä oli opittu tottelemaan ja kuulemaan. Hetken kuluttua käski hän minua ajamaan kovempaa. Minä kiirehdin valakkaa, joka juoksikin aika vauhtia, mutta tämäpä ei riittänyt, vaan yhä kovempaa käskettiin ajamaan. Kuitenkaan en luullut voivani lisätä vauhtia, kun tiesin, että matkaa oli vielä 15 kilom. Tämä ei ollut ylioppilaan mieleen, sillä hän kavahti kuskipenkille, sieppasi ohjaket kädestäni ja alkoi repiä ja lyödä hevosta siksi kunnes sai sen nelistämään. Niin pian kuin hevonen lakkasi alkoi sama löylytys. Mitään virkkamatta annoin nuoren sankarin iloita voitostaan ja jatkaa raakaa työtään, mutta kun hevonen kävi yhä märemmäksi ja vahto valkoisena valui kyljillä, rohkenin pyytää herraa hiljentämään vauhtia. Se ei miellyttänyt herraa ja vähällä oli etten päässyt hevoseni onnesta osalliseksi. Päätin käyttää pientä tepposta, jonka paninkin täytäntöön seuraavassa ylä-

maassa. Juoksin hevoseni rinnalle ja tempasin rinnustimen auki, joten luokka laukesi ja aisat putosivat maahan. Siinä istui herrani reessä ja hevonen seiso vieressäni maantiellä läähättäen löylystä. Nyt oli herran aika muuttaa puhetapaa. Eikä hänen tarvinnutkaan muuta kuin luovuttaa minulle virkani niin pistin ruunan aisoihin ja me matkustimme hyvinä ystävinä lopun taivalta.

Ikävää todellakin on että henkilöt, jotka kantavat sivistyneen nimeä noin kohtelevat kanssaveljiään ja luontokappaleita. Tällainen menettely ei ole omansa herättämään vähemmän valistuneessa suurta kunnioitusta sivistyneitä kohtaan. Erittäin raskauttavana asianhaarana on pidettävä se seikka, että puheena oleva herra oli ylioppilas. Suomen kansa on aina katsonut näihin nuoriin, tuleviin virkamiehiin kunnioituksella ja rakkaudella — samassa ajoimme uuden majatalon pihaan, jossa muutin hevosta ja rekeä. Jatkaessani matkaani tuntui siltä, kuin olisi ikävä kertomus varjostanut kirkasta tähtitaivasta — ikäänkuin — — —

T. K. F.

Hyve on elämässä kalliimpi kuin hyöty.

I.

Suomennos *Camilla Eegholm*in kirjasta: „Et Indlæg imod det videnskabelige Dyrplageri.“

Esipuhe.

Eläinten puolustajat ja suojelijat saavat usein vastustajiltaan kuulla sen soimauksen, että he eivät omista asiaankuuluvia tietoja eläinraakkäystä koskevissa asioissa; kristillishumaninen katsantokanta, jonka pohjalla eläinystävä toimivat, ei ole voinut esiintuoda riittäviä vastatodistuksia niiden tilaisuuksien suhteen, joissa eläimet uhrataan ihmiskunnan hyödyksi, eli määrätä missä kohdin hyödyllisyyden rajat ylitsekäydään.

Seuraavassa kirjoituksessa esilletuotu asia on mitä tukalimpia eläinsuojeluksen alalla; on toteen näytettävä, kuinka vähäar-

voinen vaikutusvoima todellisuudessa on lääketieteen anastamalla keinolla eläimiä kiduttamalla päästä luonnon salaisuuksien perille, käyttäkseen tätä tietoa ihmiskunnan hyväksi. Tätä keinoa on käytetty 2,000 vuotta, niin kauvan on viviseksioni (eläimiä kiduttavat kokeet) ollut olemassa, saavuttamatta mitään merkillisempää tulosta, koska ne taudit aina edelleen kukoistavat, joita vastaan lääketiede on ottanut sotiakseen, nimittäin koi, kolera, rutto, keuhkotauti, lavantauti, kurkkumätä, hermo- ja aivotaudit. Luulisi jo olevan aika panna voimiinsa se vastalause, joka viime vuosina on herätetty tätä hirmuisinta eläinrääkkäysmuotoa kohtaan, että yleisö omin silmin näkisi, mille surkuteltavalle harhatielle tiede on joutunut, joka työ parhaiten tapahtuu saattamalla julkisuuteen *taitavien lääkärin ja entisten vivisektorien lausunnot*. Me eläinsuojelijat emme enää ole yksin puolellamme, olemme saaneet oivallisia liittolaisia juuri siinä leirissä, jota vastaan taistelemme, ja luullakseni on juuri tämä tosiasia antanut kansainvälisille antiviviseksioniseuroille rohkeutta hyvällä toivomuksella esiintuoda vaatimuksen (v. 1900), että kaikki nykyaikaiset hallitukset ottaisivat lakkauttaakseen viviseksionin.

Seuraavat näytteet eläimillä kokeilemisesta ovat yksinomaan tunnettujen ulkomaalaisten lääkärin ja fysiologien ilmiintuomat.

Syyskuulla 1901.

Kunnioituksella

Tekijä.

Viviseksioni.

Niinkuin jo mainittiin, on viviseksionilla ikää kyllä, mutta fysiologit käyttivät sitä kauvan salaisesti ja onnistuivat niin hyvin peittelemään kamalat tieteelliset kokeilemisensa, että kului aikojia, ennenkuin niiden ohessa harjoitetut eläinrääkkäykset tulivat yleisön tietoon. He muodostivat jonkunlaisen mystillisen valokehän toimintansa ympärille, ja se tieteellinen leima, jonka he veriseen ammattiinsa painoivat, päästi heidät kauvan tulemasta kanteen alaisiksi ja sai helposti alussa olevan oppositsionin vaikenemaan loistavilla lupauksilla lääketieteenvastaisista voitoista. Viime vuosisadan alulla ei vielä humaninen katsantokanta eläinmaailmaan

ulottunut; ei ollut seuroja turvattomien suojeluksiksi. Mutta vuosisadan keskipaikoilla olot jo alkoivat muuttua. Edistyvä sivistys sai senkin hyvän aikaan, että ihmisten silmät aukenivat eläinmaailman väärinkäyttämistä vaaria ottamaan. Italiassa, Saksanmaalla, Englannissa ja Ranskassa käytettiin viviseksionia niin avarassa määrässä ja arastelematta, niin säälimättömästi ja kauhistuttavasti, että ihmiset alkoivat liittyä lähettämään adresseja asianomaisille tiedemiehille, pakoittaaksensa heitä lopettamaan räähkäyksensä, ja v. 1874 oli viviseksionitaistelu täydessä voimassaan.

Ranskassa esiintyneet julkeat pahanteot olivat jo kauvan herättäneet paheksimista Englannissa ja aikaansaaneet vetoamista ranskalaisiin auktoriteetteihin. Vuonna 1876 perusti lääket. tri *Hoggan* antiviviseksionsseuran, jonka puheenjohtajaksi tuli lord *Shaftesbury*, Englannin suurin filantroopi, ja moni mainio mies, nk. *Th. Carlyle*, *Alfred Tennyson*, *R. Browning*, lukuisat hengelliset ylimykset ja lääkärit kannattivat asiaa luennoilla ja agitatsioonilla.

Ympäri maita perustettiin nyt antiviviseksionsseuroja ja Saksassa raivosi sota kiihkeästi, sittekun *Ernst von der Weber* 1879 oli julistanut teoksen „Die Folterkammern der Wissenschaft“ (Tieteen piinakammiot), viisi painosta, joka teos julkaisi viviseksionin kauhistukset. Englannin esimerkillä sai liike myös Amerikassa johtajansa, ja siellä perustettiin lukuisia seuroja.

Englannissa ilmestyi jo 1876 viviseksionia koskeva laki, samana vuonna kuin „The London Antivivisektion Society“ oli perustettu. Alkuperäisesti oli tämän lakiehdituksen aikomus vaatia eläimelle kivuntuntemattomuutta sekä leikkauksen aikana että myös sen jälkeen kunnes kuolema sattuisi, vaan lakiehdituksen määräykset jäivät sikseen erään kirjoituksen johdosta, jossa 3,000 lääkäriä selitti, että moni tärkeä tutkimus estettäisiin, jos laki eläimen tainnuttamisesta tulisi sitovaiseksi.

Vaikka kohta lakiehditus oli kuninkaallisen tutkimuskomitean esiintuoma ja sitä edusti useammat tiedemiehet ja lääkärit, osoitettiin vastalauseelle niin suurta huomiota, että laki muodostui erityisten tieteellisten auktoriteettien puoltosanan johdosta antamaan todistuspaperia, jotka vapauttivat tainnutuskeinojen käytämisestä ja kaikesta kiduttamisen rajoituksesta. Turvattomat eläimet siis annettiin alttiiksi niin suuriin ja kestäviin kärsimyksiin, kuin vaan viviseksioni piti hyvänä toimeen panna. Vuosi

vuodelta annetaan aina avarammin sellaisia vapautuskirjeitä, jonka ohessa fysiologien puolustus, että he tainnutuskeinoja käyttävät, raukenee tyhjiin, ja yleisö, jolle on luuloteltu tainnutusta käytettävän, on nyt onneksi saanut päinvastaisia tietoja.

Kirkolliskokouksessa Folkestonissa 1892 oli viviseksioni keskusteltavana ja piispa *Barry* esitteli loistavasti mielipiteensä sitä vastaan, näyttäen toteen, että lääkärit anastamallaan sananparrella: „kärsivän ihmiskunnan hyödyksi“ pilkkasivat Jumalan ihmisille antamaa valtaa eläinten yli ja halvensivat korkeampaa olentoamme koettamalla *millä hinnalla*] *hyvänsä* pitkittää maallista elämäämme — lihan jumaloitseminen, joka oli miehen arvoa alentavaa ja tosikristitylle mahdotonta. „Vastustellessamme tieteellisiä kokeita, jotka saattavat eläimet pitkällisen kidutuksen alaisiksi, emme puolusta ainoastaan luontokappaletta, vaan myös itse ihmiskunnan totisinta harrastusta. Esillä oleva kysymys on todella vaan osa suuresta taistelusta materialisuuden ja henkisyyden välillä, kysymys rakkaudesta ruumiiseen tai sieluun, s. o. ylevämpään ihmiseen. Tähän näkökohtaan katsoen viviseksioni ei edusta muita kuin materialisia harrastuksia. Se on meille silminnähtävästi turmelukseksi, että varta vasten koetamme tukehduttaa voittoa myötätuntoisuutta ja hyväntahtoisuutta, jota sattuvasti kyllä nimitämme ihmisellisyudeksi. Itse asiassa henkiset ja maalliset harrastukset eivät toisiaan vastusta, vaan jos niin olisi, niin tahtoisimme ihmisyyden omaksi hyödyksi ehdottomasti sanoa: Uhratkaamme halvempi korkeamman puolesta ja tyytykäämme enemmin kärsimyksiä vastaanottamaan, kuin että itserakkaudesta muita kärsimään pakottaisimme ja siten henkisesti alentuisimme. Ymmärrys yksinomaan on oikea hirmuvalta, jos ei se rajoitu omaantuntoon ja sydämeen; se johtaa miehiä niin paaduttamaan luonnollisen myötätuntonsa eläinmaailmaa kohtaan, että he viimein ylenkatsovat eläinten kärsimyksiä, vieläpä käyvät kammuttavaan työhönsä niinkuin nautintoon.“

Humaninen liike jätti jälkensä ja sen lisäksi oli yleisön luottamus eläinkokeiden tieteelliseen merkitykseen jotenkin masentunut. Jos kohta yleisö ennen ei niin tarkoin ollut kuulustellut maallikkojen kertomuksia viviseksionin negatiivisista tuloksista, täytyi sen nyt todeksi tunnustaa, mitä fysiologit ja entiset vivisektorit toivat esille, ja se horjautti tuntuvasti tieteen arvoasemaa

maallikkojen mielessä. Olihan totuttu etenkin Saksanmaalla katsomaan tiedettä suurella kunnioituksella; vivisektionin monet erheytykset ja väärät johtopäätökset loivat huonon valon fysiologien työhön. Virkaveljet vastustivat toisiaan, johon monessa kohdin oli syynä personallinen kunnianhalu tai voitonpyyntö, mutta tämäkin näytti, ettei tiedettä aina yksinomaan itse asiana palveltu, vaan että voi löytyä monta muuta vaikutinta.

Eräs pieni silmäys kulissien taa vähentää pian yleisössä sen ihailun eli arvonnannon, jota fysiologit kernaasti vaativat; vivisektionin omat kertomukset lääketieteellisissä teoksissa ja päiväkirjoissa ovat heidät langettaneet. Ne ovat sangen ristiriitaisia, ja näiden herrojen välillä vallitsee ääretön kilpahuu. Kun esim. yksi heistä monella tuhannella koiralla kokeiltuansa on esiintuonut teorian tunto- ja liikehermojen erilaisuudesta, teorian, jonka hän myöhemmin hylkää uudelleen yhtä monella koiralla kokeiltuansa, ja toinen vivisektori uusien kokeiden avulla tekee sen johtopäätöksen, että ensimmäinen teoria toki mahtanee olla oikea — niin voinee jo sanoa, että siinä on tuhlatu aikaa, verta ja kitumista perin pohjin hyödyttömästi.

Pohjoismaissa oli vivisektionikysymys vielä joku vuosikymmen takaperin maallikoille jokseenkin tuntematon. Tanskan eläinsuojeluksen ansio oli, että tämä lääketieteen jalon varren hylkyvesa sai valaistuksensa Tanskanmaalla, koska se v. 1879 lentokirjaksi mukailtuna julkaisi Weberin yllämainitun kuuluisan teoksen „Tieteen piinakammioista“. Prof. *Panum* vainaja nosti riidan, jonka johdosta seura julkaisi toisen lentokirjan „Vivisektioni ja eläinsuojelu“. Prof. *Panum* puolusti tiedemiehen rajatonta toimintavaltaa, jota vastaan seura esitti, että kaikki kiduttavat eläinkokeet asetettaisiin valtion kontrollin alle, ja vivisektionin käyttäminen laillisesti järjestettäisiin, jota mielipidettä etenkin seuran puheenjohtaja, oikeusasiainministeri *Lembcke*, innokkaasti puolusti ja herättikin niin yleisön huomion, että v. 1891 Tankassa ilmestyi vivisektionia koskeva laki. Moni kuuluisa lääkäri kannatti asiaa. Vivisektionista keskusteltiin nyt kansainvälisissä eläinsuojeluskokouksissa, joissa eläinystävät jakaantuivat kahteen leiriin, toinen äänesti rajoitusta — restriktionistit —, toinen vaati vivisektionin täydellistä kieltämistä — abolitionistit. „Eläinystävä“ tarjosi kauvan lukijoilleen mieltä kiinnittäviä referaattia kokouksista; viime

vuosina on kuitenkin antiviviseksioni tanskalaisessa lehdessä väistynyt jokseenkin syrjään, toivottavasti se vielä vastedes esiintyy. Tämän agitatsionin vallitessa Tanskanmaalla levitteli Ruotsissa lehtori *A. Nordwall* esitelmillä ja muilla teoksilla tietoja tieteellisesti eläinräakkäyksestä ja herätti taistelun sitä vastaan. N. asetui heti jyrkälle kannalle ja puolusti kuolemaansa asti sitä mielihoidettua, että viviseksionin poistaminen on kultuurikysymys, ja mitä tärkein sellainen. Se on tieteen taistelu maallismielisyyttä vastaan, taistelu oikeuden, rakkauden ja myötätuntoisuuden puolesta itsekkäisyyttä ja sydämättömyyttä vastaan. Hänen varma vakaumuksensa oli, että viviseksioni aikaansaattaisi ääretöntä pahennusta kansojen siveellisessä ja kultuurielämässä, hänelle oli käsittämätöntä, kuinka tiede voi pitää hyödyllisenä eli arvonsa mukaisena esittää tutkijaa, joka elävää luontoa tahtoi tiedustella, inkvisitorin muodossa tortyyriaseilla varustettuna.

Pohjoismaiden eläinystävät, ilmoittaen inhoavansa tätä Euroopassa yhä enenevää tutkimustapaa, jota myös Skandinaviassa jäliteltiin, perustivat v. 1883 Tukholman linnassa „Nordiska Samfundet till bekämpande af det vetenskapliga djurplågeriet“ (Pohjoismainen Seura tieteellisen eläinräakkäyksen vastustamiseksi). Perustaja oli prinsessa *Eugenie* ja Nordwall tuli seuran puheenjohtajaksi. Valitettavasti kuoli viimeainittu jo 1892, jolloin seura kadotti parhaan kannattajansa. Hänen uskonsa asiaan oli järkähtämätön ja hänen miellauseensa oli: „Totuus voittaa tappioiden kautta“. Jonkun aikaa näytti seuran toiminta melkein pysähtyneen, ainakaan eivät Tanskan eläinystävät kuulleet paljo mitään sen vaikutusaltalta; eräs yksityinen nimi vaan antoi ilmi, että antiviviseksioni oli vireillä Ruotsissa. Tämä nimi oli *Elna Tenow*, ja hänen ansionsa näkyi olevan, että asia ei tyhjiin rauennut, hän kun aina edelleen aatteen lippua korkealle kohotti, eikä antanut toisten passiivisuuden innostustaan masentaa. Tämä nerokas nuori nainen, joka ei epäillyt tehdä tarpeenmukaisia hyökkäyksiä, piti innostuttavia esitelmia ja julkaisi teräviä teoksia, joissa hän paljasti viviseksionin menettelyn ja toteennäytti, miten eläinkokeet olivat synnyttäneet *kokeita ihmisten suhteen*; hän ei arastellut nimittää sekä hospitaalia että lääkäreitä, jotka siihen suuntaan olivat alentuneet ja antautui myös ankaraan kiistaan heidän kanssansa. Silminnähtävästi hänen ponnistuksensa ovat antaneet seuralle uutta purjetuulta ja nykyinen toimikunta,

jonka puheenjohtaja on Statskommissar *Chr. Tenow*, on alkanut toimia odottamattoman voimakkaasti. Seuran suuri lisääntyminen viime vuonna näyttää, että yleisö asiaa harrastaa, ja vilkas agitatsioni Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Suomessa levittelee lukuisia painotuotteita. Valitettavasti Ruotsin valtiopäivät tähän asti alati ovat hylänneet antiviviseksionistien lakiehdotukset ja tämä jyrkkä vastarinta osoittanee, että siellä viviseksionia suuremmassa määrässä käytetään, kuin muualla Skandinaviassa, mutta toivottavasti voitetaan vastarinta niinpian kuin vaan yleisön mielenala on kylliksi valmistettu.

Norjassa on „Naisten eläinsuojelusseura“ alkanut jyrkästi vastustaa viviseksionia ja „Pohjoismaisen Seuran“ uuden toimikunnan ansioksi luetaan, että moni muu eläinsuojelusseura, joka ennen piti toivottomana asiana viviseksionia vastustella, nyt taas on rohjennut käydä käsiksi taisteluun.

Arvattavasti tapahtuu tämä tieteellisten kokeiden väärinkäyttäminen suuremmassa määrässä Berlinin, Pariisin ja Lontoon isoissa laboratorioissa, mutta viralliset kertomukset pohjoismaiden laboratorioista todistavat, että täälläkin samoin kuin suurissa kauhungeissa harjoitetaan elävien eläinten nylkemistä, selkäytimen ja munuaisten poisleikkaamista, kalттаamista, polttamista ja jäädyttämistä. „Karolinska Institutet“ Tukholmassa tarjoaa kylliksi näytteitä; „Skandinaviskt arkiv för fysiologi“ ilmaisee kauhistuttavia kokeita, joita tässä oppilaitoksessa prof. *Tigerstedtin* johdon alla on suoritettu. Että Tukholman suurin eläinrääkkääjä nyt on muuttanut toimintansa Helsinkiin, ei taida oloja parantaa, sillä hän yhtähyvin kuin Pasteur on jättänyt jälkeensä paljo oppilaita, jotka hänen esimerkkiään seuraavat. Helsinkiin hänen maineensa kulki edeltäkäs, ja siellä eläinsuojelus, jolla on hyvä asema Suomessa, on varustautunut häntä vastaan ottamaan. Antiv. seura on siellä perustettu, joka toivoo saavansa estetyksi pahimmat eläinrääkkäykset.

Ruotsalaisia vivisektoria ovat m. m. *Axel Key*, *Chr. Lovén*, *Hildebrand*, *C. Janson*, *Hultgren* ja *Andersson* ja heidän apulaisia moni sairashuoneen tai yleisen laitoksen ylilääkäri, esim. Tukholman Lastenkodin ylilääkäri, *P. Medin*, joka v. 1888 „tillod Inpodningsforsög paa Børn“. Rouva Tenowin ansiosta tuli tämäkin asia julkisuuteen. Prof. *Mesterton* on Upsalan lääkariseuran aika-

kauskirjassa ilmiantanut syfilis-tarttumiskokeita, joita suuressa määrässä tehtiin terveisiin lapsiin istuttamalla vaksiinia syfilistisistä lapsista; tauti tarttui 66 prosenttiin lapsista.

Samoja kokeita lapsiin on myös *Taupin* tehnyt „St. Eugénie“ hospitaalissa Pariisissa. Prof. *Neisserin* koetukset istuttaa syfilis-serumia sekä lapsiin että täyskasvuisiin on preussilainen hallitus onneksi estänyt; asia oli esillä valtiopäivillä 6 p. maalisk. 1900, missä prof. *Virchow'in* lausunto, että tarpeenmukaista kokeilua ei pitäisi estää, sitä ei oikeastaan voikaan estää — tavallansa näyttää, miten suuren arvon tiedemiehet antavat ihmisen olemukselle.

Että yksityisissä maissa, Preussissa, Itävallassa, Baijerissa, Schweitsissä viviseksionia johonkin määrin on rajoitettu, ei merkitse paljo mitään, niin kauvan kuin kokeille ei ole määrätty tarkastusta, joka näyttäisi, ylläpidetäänkö lakimääräykset. Englannin vaillinaisen laki on valitettavasti ollut muidenkin maiden esikuvana ja Tanskassa kyllä näemme, ettei kuninkaan hyväksymä vivis.-laki tarjota mitään takausta. § 1 säättää, että kiduttavia kokeita lämmiminverisillä eläimillä (viviseksionia) eivät saa tehdä muut kuin yliopiston tahi Veterinær og Landbohøjskolen opettajat tahi muut viranomaiset henkilöt, joita nämä laitokset siihen valtuuttavat, ja että kokeet ovat toimeenpantavat määrättyissä paikoissa.

Tämä sääntö kadottaa kuitenkin vaikutusvoimansa saman pykälän loppulauseessa, jossa määrätään, että oikeusasiaministeri voi valtuuttaa samanlaisia kokeita tekemään muuallakin (siis sairaaloissakin) yllämainittujen laitoksien puoltosanan johdosta ja että myös kokeidentekoon oikeutetuilla henkilöillä on valta antaa *toisten* nimitettyjen henkilöiden suorittaa kokeet heidän edesvastuullansa. § 2 vaatii tosin kyllä tainnuttamista ja eläimen tappamista kokeen täytettyä, mutta sekä tainnutus että tappaminen ehkäistään samassa henkäyksessä lausumalla, että ne *voidaan jättää tekemättä*, jos koe niitä käyttämällä ei onnistuisi; siinä tapauksessa on velvollisuus tappaa eläin niin pian kuin kokeen tarkoitus on saavutettu. Mutta koska harvassa tilaisuudessa tarkoitus yhdellä tai kahdella kokeella saavutetaan — saattaa kulua päiviä ja viikkojakin ennenkuin se tapahtuu — on tällä säännöllä se seuraus, että eläimiä päivä päivältä piinapenkkiin laahataan eikä oteta hengiltä, ennenkuin ne koviin tuskiinsa nääntyvät. On kuultu

koirista, jotka pelosta kuolevat niitä vietaessä teloittajien käsiin; kaikille ei toki se onni tule osaksi. Laki sallii kokeiden käyttämistä myös luennoissa ja teknillisessä opetuksessa, mutta eläin on silloin tainnutettava ja ennen tointumista tapettava. Mihin asti tätä viimeistä pykälää noudatetaan, ei ole helppo tietää, kun ei laki ole säätänyt tarkastusta. Sakkorangaistus, joka tällaisille rikoksille on määrätty, tuskin tulee käytäntöön, koska ei ketaan ole valtuutettu lain noudattamista valvomaan.

Vivisektionilla on todellisuudessa vapaa menetyksvalta ja laki on vaan kuollut kirjain.

Tautien istuttamisesta ja suoneniskusta ei laki määrää mitään; se suvaitsee myös bakteriologisia kokeita, jotka tartuttavat eläimiin ruton, koin, vesikauhun y. m. Pasteurin oman todistuksen mukaan vesikauhu kuuluu olevan mitä kamalimpia tautia, mutta eihän laki olekaan laadittu eläintä varten — niinkuin oikeusasiainminist. *Nellemann* sitä säädettäessä huomautti — se on tehty suojelemaan inhimillistä myötätuntoisuutta, joka liiallisesta eläinrääkkäyksestä loukkaantuisi. Jos tämäkin ahdas mielpide aikaa myöten voimiin saadaan, niin on sekin lopuksi vaikuttava, että viviseksioni hyljätään, sillä tiedemiesten kokeet ovat muodostuneet niin hirvittäviksi, että niistä inhimillisyydentunne äärettömästi loukkaantuu. Katsella eläinten kierteilemistä niitä nylletäessä ja selkäydintä poisotettaessa, kuulla koiran huutoja, kun kiehuva lyijy kaadetaan korvaan tahi kiehuva vettä mahaan, lihaksia leikellään, hermopätkiä ulosotetaan, aivoja huuhdellaan ja poltellaan, — nämä jo lienevät inhimillisyyden tunnetta kyllyiksi rasittavia ja nuoria opistolaisia villityttäviä rikoksia.

Herrat lainsäätäjät tekisivät hyvin, jos he itse ottaisivat olaksensa läsnä fysiologisia koesarjoja suoritettaessa, ja siten perustautuisivat omaantuntoonsa, ennenkuin kaunistettujen kertomuksien kautta vastaanottaisivat toiskätisen epävarman kuvan siitä, mitä laboratorioissa tapahtuu. Jos tultaisiin niin pitkälle, että laintutkinto kerran ottaisi fysiologien toiminnan keskustelun alaiseksi ja alkaisi tarkastaa niitä tuloksia, joita tiede tämän tutkintotavan avulla on kokoellut menneiden 2,000 vuoden kuluessa. *)

*) Sanomalehtien mukaan saksalainen kultusministerium on toimeenpannut tutkimuksia saadakseen yleiskatsauksen viviseksionikoikeista.

Antaisimme sitten tuloksien määrätä, onko aina edelleen hyväksyttävä, että tarkoitus pyhittää välikappaleet, jos kohta ne olisivatkin hyljättävät, onko machiavellistinen katsantokanta pysytettävä, vai onko katsottava korkeammalle ja oltava sitä mieltä, että ajullisilla tutkimustavoilla on rajansa, sekä siveelliset että inhimilliset.

Tätä periaatetta kannattaen ja se tosiasia silmämerkkinä, että tieteen liitosta viviseksioniin ei ole hyötyä ollut, on liike viimeainittua vastaan kasvanut vuosi vuodelta ja sitä kannattavat tällä haavaa ei ainoastaan eläinsuojeluksen ystävät (heidän seurojansa on Europassa 1,080) vaan myös lääkärit, varsinkin uudenaikaiset, jotka muilla teillä — teillä, joihin luonto viittaa — hakevat uusia lääkintäkeinoja, jotka ei päivän valoa karta, ja jotka yksinkertaisessa terveydelle aivan vaarattomassa muodossaan tarjoovat tieteelle arvokkaamman apukeinon, kuin laboratorien veriset työtarpeet.

Antiviviseksioniiliike nousi korkeimmilleen kesällä v. 1900 13:ssa kansainvälisessä eläinsuojeluskongressissa Parisissa, jossa voimallinen enemmistö muodosti seuraavan välipäätöksen: Viviseksioni on rikos, jota ei voi suvaita yksikään maa, joka sivistyneen nimeä kantaa.

Kansainväliseen antiviviseksioniiliittoon kuuluu 53 seuraa eli 21,000 jäsentä.

Uusi aika. Hygienian voittoriemu.

Professori Troels Lund kirjoittaa v. 1900 julkaisemassaan „Sundhedsbegreber“: „Hygienian alalla on lääketiede viime vuosisadalla valmistanut itselleen suurimmat voittoriemunsa. Terveystieteiden apukeinot ovat osoittautuneet kykeneviksi yhteiskunnan itseturmeltusta ehkäisemään. Kaikesta päättäen on ryhdytty taistelemaan laiskuutta, siivottomuutta, tietämättömyyttä vastaan, ja tätä taistelua on pontevasti jatkettava, ihmiskuntaa on kasvatettava, varoitettava, autettava. Käsityksen hygienian saavuttaman voiton laajuudesta saamme vertaamalla 16:nneen vuosisadan oloja

nykyajan oloihin. Jok'ikinen edistys on kalliisti ostettu voitto, on lääketieteen ja kansan herätetyn terveen järjen tekemä keskinäinen sopimus. Aina tulee ihmiselämä olemaan taudin ja terveyden taistelua; nykyajan tehtävänä on kärsimysten lieventäminen ja elämän pidentäminen niin paljon kuin suinkin mahdollista on.“ —
— Niin, elämän pidentäminen — se on jo kauan ollut lääkarien tunnussana, kun he jos jonkinlaisilla keinoilla ovat koettaneet kuolemaa vastustaa, kunnes luonto on vaatinut osansa. Mutta tulevaisuuden tunnussana on oleva toinen. Sen tulee herättää ja levittää kansassa yhä elävämpää ihmisruumiin ja sen elintoimintojen tuntemista. Useat lääkarit ovat ruvenneet käsittämään, että ihmiskunnan hyväntekijä on se, joka auttaa meitä hoitamaan ja karaisemaan ruumistamme niin, ettei tauti siinä viihdy. Ja terveyden tie kulkee raittiin ilman, auringonvalon, ravitsevan ruuan, siveellisen ja säännöllisen elämän kautta.

Näiden viiden alkutekijän perustuksella puhkeaa nyt lääketieteen ikivanhasta puusta uusia vesoja. Ajatelkaammepa vaan tri Finsenin valometodia, Röntgenin säteitä, vegetarismia, sekä aurinkokylpyjen, raittiuden ja vesiparannuksen kehitystä! Eivätpä lääketieteilijätäkään, jotka kuitenkin kernaasti pitävät kaikkia uusia lääkintäneuvoja oman neronsa tuotteina, saata olla arvoa antamatta niille yksinkertaisille parannustavoille, joita luonto-äiti sallii kaikkien — jopa oppimattomienkin — käsittää, kun vaan huomio kerran on tullut niihin käännettyksi. Niinpä sanotaan Finsenin valoparannustakin erään lääkäripiirin ulkopuolella olevan keksinnöksi, mutta tämä seikka ei ensinkään vähennä tri Finsenin ansiota, sillä hän on ensimmäinen, joka valon erilaisia vaikutuksia tutkimalla ja arvostelemalla on saannut aikaan varmuutta sen käyttämistavassa.

Että kokeilijain maine on mailleen menossa ja medisiinarien nousemassa, on huomioon otettava ajan merkki. Jälkimäiset ovat odottaneet tuloksia edellisten tutkimuksista, mutta ovat nyt jo odotukseen kyllästyneet. Kauhistuksella he laskevat tarttuvien tautien uhreja ja tuberkuloosi on tullut yhteistyöhön heräämisen merkiksi. Suuret valtakunnat ovat käyneet etupäässä, mutta Tanskaankin on nyt jo liike ulottunut ja on vähässä ajassa levinnyt yli koko maan. Lääkäriemme ylläpitämä agitatsiooni on ollut niin tarmokas, että kaikki olemme heille siitä kiitollisuuden velassa.

Lääkärikunta on esiintynyt mitä edullisimmassa valossa. Se ei ole säästänyt aikaa eikä voimiakaan. Valaisevia esitelmiä on pidetty ja tulee edelleen pidettäväksi joka ammissa, joka pitäjässä, ja lääkärin ja kansa ovat tämän kautta päässeet toisiansa paljoa lähemmäksi, josta varmaankin vielä saamme nähdä hyvää koituvan. Sillä yhdyssidettä lääkärin ja yleisön välillä ei mikään niin paljon vahvista kuin se, että yleisö näkee edellisten terveyden vartijajoukkona nousevan yhteiskuntaa puoltamaan — niin paljon kuin ihmisvoima sitä saattaa tehdä, sillä tiedämmehän kaikki taudin ja terveyden seuraavan toisiansa elämässä. Luonnon järjestyksen mukaan ei tautia koskaan voida täydellisesti lakkauttaa.

„Nationalforeningen till Bekæmpelse af Tuberkulose“ on lääkärin työ; he ovat toimineet palavalla innolla, joka on muutkin mukaansa temmannut, niin että varoja sanatoorioiden perustamiseksi on runsaasti karttunut. Agitatsioonien ääni on kaikunut kautta maan, kutsuen miehet sekä naiset taisteluun peljättyä vihollista vastaan. Eräs tunnettu tanskalainen lääkäri on sanomalehdessä kirjoittanut: „Kaikki asiaa ymmärtävät ovat yksimieliset siitä, ettei ole vielä keksitty se lääke, joka vähintäkään voisi ehkäistä tuberkuloosin kehitystä keuhkoissa. Ainoastaan viisaasti järjestetty ja taudin alulla ollessa toimeenpantu sanatoriohoito saattaa antaa toivoa parantumisesta. Tätänykyä ei vielä tunneta rintatautia vastaan muuta vaksiniä kuin sanatooriot.“

Tämänlaisia mielipiteitä omistavat lääkärit ovat kohdanneet toisensa yhteisessä, yhteiskunnan parasta tarkoittavassa tehtävässä. Ja tiedemiehet ovat pimeästä kidutuskammiosta astuneet ulos päivänvaloon, ovat nähneet kolleegojensa työn laajuuden ja ovat olleet pakoitettut asiata kannattamaan — vaikkapa vastenmielisesikin — nähdessään mitenkä sairaat todellakin ovat parantuneet sanatorioissa.

Kun prof. Koch Lontoon tuberkuloosikongressissa varoittaa sanatorioihin kovin paljon luottamasta, samalla ilmoittaen Saksan hospitaaleissa vuosittain parantuvan 6,000 keuhkotautista, ei tämä puhe oikein ole yhtäpitävää ranskalaisen „Assistance publiques“ kertomuksen kanssa, jossa sanotaan 28—30,000 rintatautista vuosittain parantuvan Saksan sanatorioissa.

Sairaitten keskuudessa on lääkäriä nykyään toisellinen asema kuin ennen, jolloin hän salasi viisautensa hoidettaviltaan;

nyt sallitaan sairaankin kurkistaa viisauden lähteeseen ja saada käsitystä asioista, joita häneltä ennen salattiin, koska hän muka niitä ei kuitenkaan ymmärtänyt.

Lääkärin työ tulee tästälähtein helpommaksi, sairast pelastuvat useista erhetyksistä, ja koska puolainainen tieto on pahempi kuin täydellinen tiedottomuus, ovat terveydenhoitolehdet ja terveydenhoitoyhdistykset uuden suunnan seurauksia. Muutama vuosi takaperin perustettiin Köpenhaminassa terveydenhoitoyhdistys, jonka työ on aivan käytännöllistä laatua ja joka koettaa saada yleisönkin yhtymään terveydenhoitotyöhön. Yhdistystä johtavat tarokkaat naiset ja siihen ovat liittäytyneet useat lääkarit, jotka alttiudella pitävät valaisevia esitelmiä. Kuulijakunnan suuruudesta päättäen on aine sitä laatua, että se aina tulee vetämään yleisön huomion puoleensa. Täälläkin kohtaavat toisiansa ymmärtävällä myötätuntoisuudella lääkäri ja yleisö; oppineen ja oppimattomatoman välillä oleva juopa pienenee. Ja yleisö pitää lääkäriä, joka ilmaiseksi uhraa aikansa ja tietonsa kanssaihmissensa hyväksi, ihmisyden todellisena hyväntekijänä, jota arvonnea eivät kaiken maailman vivisektorit tyhjine lupauksineen koskaan voi saada.

Valoisana kangastaa tulevaisuuden maa, uusi ura on auennut — hygienian toivorikas ura, joka kerran on johtava vivisektionin vastustajat voittoon, jolloin tulevat toteutumaan Nordvall'in sanat: „Tappion kautta voittoon!“

Meillä ei ole kahta sydäntä, toinen hellä ihmisille, toinen kylmä eläimille.

Joka on säälimätön eläimiä kohtaan, sen sydän on välinpitämätön lähimäistenkin kärsimyksille.

Toiselle olenolle osotettu hyvä työ tuottaa ihmiselle puhtaimman ilontunteen.

Ote Uudenmaan Eläinsuojeluyhdistyksen Säännöistä.

§ 1.

„Yhdistys, jonka tarkoituksena on Uudenmaan läänissä vastustaa kaikenlaatuista eläinten rääkkäystä, kuin myöskin eläinten käyttämistä siveellisessä ja taloudellisessa suhteessa hyljättävällä tavalla, sekä samalla levittää tietoa eläinten todellisesta merkityksestä ihmiselle, sijaitsee Helsingin kaupungissa. Pyrintöjensä tarkoituksiperän kokee yhdistys, joka voidaksensa toimia täysin tehokkaasti jakaantuu eri osastoille, kuten vivisektionin ja pikku lintujen hävittämisen vastustamiseksi, yksinkertaisempien, mutta samalla tarkoituksenmukaisempien asumuksien ja ajokalujen toimeen saamiseksi kotieläimille, hevosenlihan käyttämisen edistämiseksi j. n. e., saavuttaa julkaisemalla ja levittämällä kirjasia sekä saattamalla eläimenrääkkäystä koskevia asioita laillisesti syytteenalaisiksi.

§ 2.

Jokainen tässä läänissä asuva hyvämaineinainen henkilö, joka tahtoo edistää 1 §:ssä mainittua tarkoituksiperää, on oikeutettu jonkun aikaisemman jäsenen ilmoituksesta ja yhdistyksen hyväksytyä hänen, jäsenenä liittymään yhdistykseen, ja on hänen suoritettava siihen 2 markan suuruinen vuotuinen maksu taikka elinajalta laskettu 20 markan jäsenmaksu. Jäsen, joka on rikkonut näitä sääntöjä taikka joka ei kahden vuoden aikana ole suorittanut vuosimaksujansa, erotetaan yhdistyksestä.“